

ÁGOST

rovidáru raktára, női szabósága, színházzal szemben. ... árak mellett kaphatók.

Videki ruhá rendezésénél egy jó derek valamint a ruha hossza kerül.

AGOST, rövidáru raktára, női szabósága, színházzal szemben.

mentesen küldetnek.

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, részvényesek gyűlésében tartja, rendes ülését.

Az igazgatóság, minden ha-onó készítmények...

edéseket, a cukrázatok alakja miatt...

éves önkéntesi tanfolyam, debreczeni katonai előkészítő...

adó tanya föld, nyilas a Kis-Elepen. Ertekezhetni Csapó-vár...

adó tanya föld, nyilas a Kis-Elepen. Ertekezhetni Csapó-vár...

adó tanya föld, nyilas a Kis-Elepen. Ertekezhetni Csapó-vár...

adó tanya föld, nyilas a Kis-Elepen. Ertekezhetni Csapó-vár...

Hirdetési árak: Helyben és postán küldve...

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Nagyobb terjedelmű hirdetések...

Eötvös Károly beszéde.

(A képviselőház szombati ülésén)

Eötvös Károly, a függetlenségi és 48-as párt kiváló szónoka, a képviselőház szombati ülésén lesújtó, nagy szabású beszédet tartott...

Eötvös Károly beszéde elején György Endre beszédével foglalkozik, ki logikusnak tűntette föl a kormánypart eljárását...

A magyar alkotmányjog az Isten kegyelméből való felségjogokat és tartartott jogokat nem ismeri. Még V. Ferdinánd uralkodott...

Felhozták a demokracziát is. Hiszen a szói partja a három év szolgálatát is le akarja szállítani. S a paraszt fia a katonaság után is csak úgy kapál es kaszál...

A honvédelmi miniszterrel szemben megjegyzi, hogy nem szereti a törvénykönyvekkel foglalkozva látni, mert ezzel ösztönözze, egyenesen és katonai nyersesége csak veszt s ha már leire kell magyarázni a törvényeket...

Hogy a magyar ezredek tulajdonosa magyarok legyenek és ne idegenek és jött mentek, azt is meghatározta a corpus juris. S hogy alunk ma e tekintetben? 47 sor gyalogezred van ma Magyarországon...

Igaz, hogy György Endre azt mondta, hogy a 43-iki törvények csak jámbor szuplikációk voltak, de azt meg Lusztkandel sem mondotta, sőt Tisza Istvan sem. — (Zajos derultság a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ezután Berzevich államtitár beszédével foglalkozik s erősen euteli azt a politikát, mely az ifjuság intelligensebb és erősebb részét körülbelül 30 éves koráig elzárja...

mely az ifjuság intelligensebb és erősebb részét körülbelül 30 éves koráig elzárja a kenyerkeresettől s a családalapítástól. Mondjon Berzevich akár az új, akár a múlt korok történetéből példát, mutasson egy nemzetet, amely készakarva, tudatos kiszámítással egy idegen érdekért, a nemetvél kedvéért saját nemzeti társadalmát ily nyomorultan rendezte volna be...

Tudja-e azt, hogy a házasságának tisztasága, bensősége, nemessége és az utának következő nemzedékek ereje és honszerelme a házasságok tisztaságától és nemességétől függ? S tudja-e azt, minő hatással lesz ez Magyarországra nőre s a magyar házasságokra, minő hatással lesz az, ha a legjobb, legutóbbi, legerőteljesebb elem éppen a legalkalmasabb időkorban egy a családalapítás lehetőségétől, mint a kenyerkereset s házi önállóság megáldatásától elzáratik...

Eötvös Károly kifejti, hogy ha az egyetemi tanulmányait elvégzett ifjú két esztendő kénytelen a katonaságnál tölteni, az első esztendőben győtrőre a nemet nyelvével, a második esztendőben győtrőre az altszói tanulmányával, ha annak egy része el nem keseredik, ha ennek egy része el nem szokik, ha annak egy része végkélc búcsút nem mond a katonaságnak, de bizonyos, hogy annak egy tetemes része többre azon komoly, művelt, értelmiségi pályára alkalmasan. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Felhozták a demokracziát is. Hiszen a szói partja a három év szolgálatát is le akarja szállítani. S a paraszt fia a katonaság után is csak úgy kapál es kaszál, mint az eótt; de mit csináljon a művelt magyar ifjú, ha a római jogtól két álló esztendőig elválasztotta a katonai szolgálat? A közepostályi szünetes éeg tener kineveltetni fiait a polgári pályákra; most aztán megmaradt kis vagonjukat a ket évi katonai szolgálatra költsek el? Hat tönkre akarják juttatni azt a magyar közepostályt, mely egyedül tartotta fenn a nemzet ezredeves magyarságát? Itt van a — (Tisza Kálmán miniszterrelök a terembe lép. Zaj.)

K a s l v o r : „Das” Ministerpräsident komnt! (Felkiáltások balról: Hoch! Jobbról zajos ejjezés. Nagy zaj.) Elnök (csenget): Kérek csendet képviselő urak. Eötvös Károly: Itt van a mi fenséges dinasztának tagjai nevelésének kérdése. A dinasztia minden tagja szüle esenél fogva katonának neveitetik. Miért nem neveitetik ügyvednek, orvosnak, művészeknek, iparosnak, kereskedőnek? Miért neveitetik egyedül és kizárólag csak katonának? Hat az a felfogás uralkodik még mindig, ami Nimród korában uralkodott, hogy a királyi fenség csak azt az embert illeti meg, aki a legnagyobb furkos botot bírja el és a legtöbb embert bírja aqyon csapni? Tessek azon főhercegek közül, akik a mi törvényhozásunknak is tagjai, egyetlen egyet is megnevezni, akinek polgári foglalkozások iránt érdeklük van. S önök a demokracziát annyira szívóknak viselik, hogyha önök, akik a kormánypart padjain ülnek, a koronának tanácsot adnak, mondják meg a koronának azt, hogy a dinasztia tagjait ne neveitjük káplároknak, hanem polgári foglalkozásokra kegyérkeresetre neveitjük s egyuttal hazafiaknak. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon. Mozgás jobbtól.)

Elnök (csenget): T. ház! Kérom a képviselő urat, ne melloztassék azt mondani, hogy a dinasztia tagjait közt senki sem volna, kinek a polgári foglalkozás iránt érkeze van. Melloztassék a magyar irodalomban körültekinteni! Legközelebb látjuk, hogy éppen trónörökösünk, akinek elhunytát ma is fájlatjuk és gyászoljuk, magyar művet adott ki és annak szerkesztője elein maga is munkálkodott. (Helyeslés. Ugy van: jobbtól.) Tehát a tisztelt képviselő urak ebbeli állítása semmi alappal nem bír. (Elnök helyeslés. Ugy van: jobbtól.) Felkiáltások: Ott van József főhercegis.)

Eötvös Károly elismeri, hogy a vita hevében talán superlativus: használt és hogy néhány igen tiszteletreméltó, de igen kevés kivétel csakugyan van, de állítását és annak minden következményét fenntartja. Történeti adatokat sorol fel arra nézve, hogy a magyar ezredekbe miként csempésztek be a német tiszteket. A múlt század végén azt a 16 évet, mely alatt országgyűlést nem tartottak, használták fel arra, hogy törvényellenesen német tiszteket hozzanak be a magyar ezredekbe a magyar tiszteket meilőzésével. Mikor vagre országgyűlést hívtak össze, a magyar tiszteket fölirták ebben a tárgyban. A szőlő felolvassá azt az okiratot. Látszik ez iratból is, hogy a hadsereg viszonyai éppen olyanok voltak akkor, mint most.

Magyar tisztekköz akadémia, magyar vezényszót kértek a tiszteket és hiába volt. Mikor Solferinonál állott a sereg, magyarul biztatták a tiszteket, de már késő volt, mert az ifjak hazulról azzal az utatitással mentek el, hogy „ha ellenséget előit tesztek, vessétek el a fegyvereket.” (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Helyesen! Ezután is ugy lesz.)

Az elmondja a honvédelmi miniszter ur, hogy hisz a magyar gárda is német vezényszóval élt és mégis annak kebeleben támadtak azok, akik a magyar literatúrának megállapítását keresztülvittek. Igaz és ezért nem csüggedünk mi, százsor lassuk bár Tisza Kálmán urat ezerszerre nagyobb többséggel is mint most. Azon ifjakat, Bessenyei Györgyöt, Barcsai Abrahámot, Kisfaludy Sándort, kik a gardánál szolgáltak, b. Orszyt, Gvadányi Józsefet és Kisfaludy Károlyt, akik a magyar nemzet öntudatát a magyar nyelv irodalmában megvalósították, a német nyelv kényszerítő behozatala készítette e nagy és hazafias kötelesség teljesítésére.

A határozati javaslatok eredményének jellemzésére a corpus jurisből hoz föl példát. Az országgyűlések 1715-től kezdve elfogadtak határozati javaslatokat a katonai viszáseleik ellenében s egynek sem volt eredménye. Az 1715-iki határozati javaslatnak ugyanez az eredménye, ami a Gajári-felének lenne 1872-ben a ház az önálló magyar bank felállítására hozott határozati javaslatot. Trefort nyújtotta be s a koronára hivatkozva tette ezt.

Mi következett ebből? Akkor jött mindjárt márcziusban az agyonbeszélés s bankot állítani nem lehetett. Az agyonbeszélés után jöttek a választások, tehát bankot állítani megint nem lehetett. Azután jött egy kis idő múlva pénzügyminiszternek Ghyecz Kálmán, ki valamikor azt keveselte s ő felségétől megbízást nyert bankot állítani, azután a miniszterelnök Tisza Kálmán. Tehát tizenhat esztendeje áll fenn az határozati javaslat, most van éppen tizenhat éve s kérdezze meg a honvédelmi miniszter Tisza Kálmán miniszterelnök urat, mit ért az a határozati javaslat? (Derülttség a bal- és szélsőbaloldalon.)

P o l o n y i Geza: Annnyit er, mint Tisza Kálmán összes ígérete! Eötvös Károly: Horváth Gyula a 17 év előtti múltból, egy dolgra emlékezett a szótól, t. i. hogy a mi Csernányi t. képviselőtársunk — ki körülbelül itt ült, ahol most Uray Imre ... U r a y Imre: Majd úgy teszek én is! (Zajos derülttség.)

Eötvös Károly: Személyes és számos támadást intézett gróf Lónyay Menyhert akkori miniszterelnök ellen. A kabinet nemsokára megbukott, Lónyay visszalépett. Hogy akkor mikép fogta fel a helyzetet Deák, erre nézve felolvassa Deáknek egy zalai barátjához intézett levelet, melyben azt mondja, hogy nem szabad, hogy a kormánypart egy szemelyi partja legyen s mivel az ellenek mögött mindig a nemzet egy része áll, a kormány első dolga tisztességes kompromisszumot megkísérteni az ellenekkel. Tisza ezt sohasem csinálta, pedig az ellenek mögött a nemzetnek nagy része áll. (Igaz! Ugy van: a bal- és szélsőbaloldalon. Ellenmondás és derülttség jobbtól.)

T h a l y Kálmán: Nagy része mi mögöttünk áll! Önök a tótok, oláhok kuldik, minket a m a g y a r o k ! (Mozgás jobbtól.) Elnök: T. ház! (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Figyelmezteti Tualy Kálmánt, hogy Magyarországon csak honpolgárok vannak. T h a l y Kálmán: Nemzetiségek vannak! Bar ne volnának! (Zaj.) Eötvös Károly reméli, hogy ezentul meg fogja ezt tenni a miniszterelnök, ha még miniszterelnök lesz. Vegül a kultuszminiszter-től elvárja, hogy ha kegyellettél viseltetik öse, a Rodostóban nyugvó Csaky Mihály gróf emleke iránt, akkor az 1715-iki törvényhozásnak azon gyálzatosa művet, hogy Csaky Mihályt és társait hazaárulónak deklarálta, megsemmisíteti. (Éjjezés a bal- és szélsőbaloldalon.) — Országgyűlés. A véderő-vita szombaton érte el tetőpontját. Eötvös Károly nagy beszédével, mely harmadfél órán át kötötte le a ház legnagyobb mértékű figyelmét. Eötvös a mai parlament leghangulatosabb szónoka. Humor és pathosz, guay és érzékenység, egy-

mást váltja beszédében: szava, hol mint a vészharang kongása rezgett végig, hol mint egy kedélyes anekdotázó csettgette meg kacsagat meg és sem az egyikben, sem a másikban semmi hamis, semmi keresett, hanem a szónok egyéniségének legtermészetesebb megnyilatkozása. Ez a közvetlenség Eötvös beszédei hatásának egyik legnagyobb tényezője; természetesen azonban még inkább az ösmereiteinek és gondolatainak szinte csodálatos gazdagsága s az a megámádatlan logika, melylyel a tények alapján ileteiket és követeléseit megállapítja. Beszédének súlypontja a közjogi kérdésre esik. Törvény-ösmereitével s éles kritikai szellemével, melylyel megdönhetetlenül mutatta ki a magyar alkotmány magyarázásának egyedül helyes szabályait, valósággal elsöpörte ama kormányparti fejtegetéseket, melyek a kormánypartnak a nyelv kérdésében való gyávaságát a felségjog tekintélyével akarták elleplezni. A hogyan megállapította a felségjog természetét a magyar alkotmány szempontjából, a nemzetet igaz hállára kötelezte. Isten kegyelméből való jogokat a magyar alkotmány nem ösmere, hanem csupán a nemzet akaratából valók. Ez a magyar alkotmányosság fundamentális tétele, s Eötvös, szerencsés erzékekkel, az ösmereket roppant készletével s a logika hatalmas erejével csoportosította a nyelv kérdésében való fejtegetéseit, sőt politikai és társadalmi szempontból való megjegyzéseit is. Ezzel nemcsak beszéde vált együgyűsé, hanem egyuttal nyilvánvalóvá lett, hogy a mai ellenek nem tesz egyebet, mint folytatja az ösök küzdelmét a korona nevében fellépő alkotmány-és nemzetrontó támadások ellen. Eötvös előtt Szentkirályi Albert beszélt igen érdekesen, igen tartalmasan. A 25. §-t nemcsak katonai, hanem politikai szempontból is veszélyesnek tartja s ha igaz, hogy e javaslat tárgyalása alatt a ház tekintélye is megrendült, ezt Szentkirályi igen helyesen tulajdonítja annak, hogy a törvényjavaslat bevallott czélya egészen elütött, a mi e javaslatnak gyakorlati eredménye lesz. Ebben Szentkirályinak tökéletesen igaza van; s igaza van abban is, mikor a kormányparti képviselőket megrójjá azon magatartásáért, melyet választókerületeikkel szemben követnek. Szentkirályi beszéde a hideg analízisnek erejével hatott s a szónok nyugodt s finom szatírával végített előadása csak növelte erejét, hatását. A vitát, melyre még igen sokan vannak feliratkozva, ma folytatják.

Az ideai delegációk. A „N. Fr. Pr.” a következőket jelenti: „Taaife gróf miniszterelnöknek és Welsersheimb osztrák honvédelmi miniszternek Budapestben való tartózkodása alatt köröminiszteri tanácskozás volt az ideai delegációk összehívása tárgyában. E körös miniszteri tanácskozásban elhatározták, hogy a delegációkat nem halasztják öszre, hanem május hónap végére, vagy június hónap elejére a magyar képviselőház beérzése után Bécsbe hívják össze.” — Ez bejósan fog megtörténni, ha csak a budget-tárgyalást kormányváltozás nem fogja megelözni.

Közgyűlések. Debreczen, márcz. 11. A függetlenségi kör közgyűlése. A debreczeni függetlenségi kör, mely egy tagjának számát, mint a kör vagyonai erejét és fennállásának éveit tekintve, városunk legvirágzóbb egyeteli közé tartozik, tegnap d. e. 10 órakor tartotta meg — B N Nagy János elnöklete alatt — évi rendes közgyűlést a kör helyiségében.

A közgyűlésen a kör tagjai szép számmal jelentek meg. Elnök a közgyűlést tagjait üdvözölve, felkéri Dr. K o c s a r Gábor főjegyzőt, hogy olvassa fel a választmány évi jelentését. A jelentés sok örömdetes adatot tár fel s azt bizonyítja, hogy a kör vezetői mindent elkövettek arra nézve, hogy az egyelet, mely nemcsak össekötő kapcsot képez a függetlenségi és 48-as párt tagjai között, hanem kulturális hivatást is teljesít, megzslárdítsák s a virágzás magas fokára emeljük. Ezt minden körtag elismerte s hálás elismeréssel adózott érte a vezetőknak.

Az évi jelentés főbb adatai a következők: A választmányuk az évi folyamán is a takarékoság volt a főelve, ennek tulajdonítható az, hogy a kör anyagiilag ismét erősödött. A kör érdeklő ügyeket a választmány 5 ülésben intézte el, — rendkívüli közgyűlés összehívása nem vált szükségessé. A kör által rendezett bal össek bevételre 455 frt 30 kr., a kiadás pedig 201 frt 99 kr volt, — így a kör pénztárának tisztán megmaradt 253 frt 31 kr. Ennek beszámításával az 1888. évi márcz. hó 8-tól 1889. febr. hó 28-ig befolyt a pénztárba 3059 frt 21 kr., — kiadott összesen 1952 frt 03 1/2 kr., — így a kör kész pénze 1107 frt 12 1/2 kr., — mely össek-

Az évi jelentés főbb adatai a következők: A választmányuk az évi folyamán is a takarékoság volt a főelve, ennek tulajdonítható az, hogy a kör anyagiilag ismét erősödött. A kör érdeklő ügyeket a választmány 5 ülésben intézte el, — rendkívüli közgyűlés összehívása nem vált szükségessé. A kör által rendezett bal össek bevételre 455 frt 30 kr., a kiadás pedig 201 frt 99 kr volt, — így a kör pénztárának tisztán megmaradt 253 frt 31 kr. Ennek beszámításával az 1888. évi márcz. hó 8-tól 1889. febr. hó 28-ig befolyt a pénztárba 3059 frt 21 kr., — kiadott összesen 1952 frt 03 1/2 kr., — így a kör kész pénze 1107 frt 12 1/2 kr., — mely össek-

Az évi jelentés főbb adatai a következők: A választmányuk az évi folyamán is a takarékoság volt a főelve, ennek tulajdonítható az, hogy a kör anyagiilag ismét erősödött. A kör érdeklő ügyeket a választmány 5 ülésben intézte el, — rendkívüli közgyűlés összehívása nem vált szükségessé. A kör által rendezett bal össek bevételre 455 frt 30 kr., a kiadás pedig 201 frt 99 kr volt, — így a kör pénztárának tisztán megmaradt 253 frt 31 kr. Ennek beszámításával az 1888. évi márcz. hó 8-tól 1889. febr. hó 28-ig befolyt a pénztárba 3059 frt 21 kr., — kiadott összesen 1952 frt 03 1/2 kr., — így a kör kész pénze 1107 frt 12 1/2 kr., — mely össek-

szavazó lapok a küldöttség által...

IV. A városi kör szünetén tegnap tartotta...

HELYI HIREK.

Debrecen és a 25. Szig. a főispán...

Öngyilkos tanuló. Valóban megdöbbentő...

Zárszámadása Debreczen város nyugdíjalap pénztárának 1888-ról.

Magyarországi hírek. A deb. kir. törvényszék büntető osztályának legközelebb...

következő végfogyasztások vannak kitűzve: Márcz 13-án: Jenei Antal ellen...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Magón állás volt 1888 jan. 1-én 8905.22 Vagyon szaporulat 1888. évben...

Debr. színház. Holnap, kedden, 1889. márcz. hó 12-én, páros bérletben adatik: KAPITANY KISSASSZONY.

Nagy raktár pipere cikkekben.

PLANK ÁGOST

női divat, szövő és rövidáru raktára,

valamint saját női szabósága
Debreczen, Czegléd-utcán, színházzal szemben.

Elvállal mindennemű női ruha varrását, idegen kelméből (hozzáváló nélkül), ugyazintén egész ruhák elkészítését, saját szöveteiből, a legizé- teljesebb kivitelben, és a legjobb szabásban, igen mérsékelt árak mellett.

Női szabósággal van összekötve privát szabászati intézetem is, a hol 30 nap alatt, minden egyes, bécsi Method szerint, szabai megtanulhat.

A n. é. közönség becses figyelmébe ajánlom raktáramat, a hol dú- választékban a legdivatosabb női ruha kelmék, fekete divat és gyász Teró kelmék, mosó Zephirek, Voile, Cretonok, legújabb diszek, selymek, Móitek, rüchök, szalagok, fűzők, öszs női szabó kellékek (et. ect. ect.)

a legjutányosabb szabott árak mellett kaphatók.

Nagy raktár női glacé kesztyűkből.

2 csatt és tambour 1 pár 1 fit
2 gombos 1 pár 65 kr.

Szövet maradékok minden időben kaphatók 1/2 áron
Ugy üzletemet, mint kész szolgálatomat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlván, vagyok teljes tisztelettel

PLANK ÁGOST.

Minták kívánatra bérmentesen küldetnek.

Vidéki ruha-rendelésnél egy jó derék, valamint a ruha hossza keretik.

Vidéki ruha-rendelésnél egy jó derék, valamint a ruha hossza keretik.

FOG-ELIXIR, FOGPOR ÉS FOGPASTA

FÓTISZTELENDŐ ÉS KEGYES

„BENEDEK-RENDŰ” SZERZETESEKTŐL

Soualio 1 apátság Girondeban.

Prior: Dom Maguelonne

2 arany érem:

Brüssel 1880. — London 1884.

A legmagasabb kitüntetések.

Feltaláltott: 1373-ban Pierre Boursaud

Prior alt.l.

A fótisztelendő és kegyes „Benedek rendű”-ek fog-elixírjének minden napi használata, — egy pár cseppnyi adag egy pohár vízben — megakadályozza a lyukas fog képződését és meggyógyítja a lyukas fogat, melynek fehér fényt és szilárdságot kölcsönöz a mellett a foghúst erősíti és épen tartja.

Olvasóinknak tehát tényleg szolgálatot tesszünk a midőn figyelmüket ezen régi és hasznos készítményre felhívjuk, a mely a legjobb gyógyszer és egyedüli óv- szer a fogfájás ellen.

Ház alapított 1807-ben. SEGUIN Bordeaux 106 és 108.
Főügynök: Rue Croix de St. quey.

Kapható minden nevesebb illatszerárú-kereskedésben, gyógyszerárú- és gyógyszerárú- (drogues) kereskedésekben.

ALAPÍTTATOTT 1874.

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedése

József főherceg Ő cs. és kir. fensége udvari szállítója
Budapest, koronaherceg-utca 18. sz.

A n. é. gazda- és kertészközönség figyelmébe ajánlja mindennemű here-, fű-, takarmányrépa-, konyhakerti-, virág- és erdei magvakkal dúsan ellátott raktárát.

A cég mindama kiállításokon, melyeken részt vett, mindig az első díjjal lett kitüntetve.

A cég főárjegyzéke, mely 64 oldalra terjed és a magárjegyzékek közt a legújabb és legszelvényesebb, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

Február 1-től május 1-ig az üzleti helyiségek reggeli 7 órától éjjel után 2 óráig nyitók és egy minden rendelés meg beérkezte napján véteik elm- tésés alá.

Egy jó könyv.
A küldött könyv útmutatásai ugyan rövidék és rölcsek, de miatta csak a gyakorlati használatra termetek volna; nekem és családom- nak a legkülönözőbb betegségei esetekben igen kiváló szolgálatokat tettek. Így és hasonlóképen hangoznak a köszönőiratok, melyeket Richter kiadó-intérete „A Betegbarát” című, rajzokkal ellátott könyv elküldéséről majdnem napoként kap. Mint az alöz nyomtatott s a szerencsésen meggyógyítottaktól származó értesítések tanúsít- ják, az abban foglalt tanácsok követése által meg oly betegok is gyógyulást nyertek, a kik már minden reményt feleadtak. E könyv, melyben hosszú évek tapasztalatainak eredményei vannak letve, megérdemli a legkomolyabb figyelembev- telt minden beteg részéről, hími legjobban szon- vedjen. Ki e becses könyvet megszerzeni óhajtja, az írja egyszerűen egy levelet a magyar nyelvű „Egy betegbarát” és pontos címűt s csatolva a levelező lapot Richter kiadó-intézetébe Utcában. A megküldés ingyen történik.

Francia és magyar luczerna magot, ve- resvirágu Steier löherét, obendorfi repamagot, továbbá bükkönyt és igen szép piros vetni való tavasz buzat ajánl
RICKL JÓZSEF ZELMOS
Debreczen.

„Korona-forrás” legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyuviz raktár Debreczen és vidékére.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet debreczeni fióktelep árucarnoka

legjobb minőségű szepességi főzelekeket, AFONYÁT, RIZIKE GOMBÁT, GESZTENYÉT, boszniai szilvát, szilvaizt, cartifolát, PERGETETT és KERET MEZET; különféle friss minőségű SAJTOKAT, LIPTAI TÜRÖT.

Magyaradi, szegszárdi, egri (bikavér), sashegyi, szomorodni, tokaji gyógy asszu borokat; ó-ja- maicai rumot, cognacot, olasz, spanyol és francia borokat, tea süteményeket, teát, angolnát, caviart, orosz- halat, sardiniát legjutányosabb árak mellett

Tisztelettel
Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debr. fióktelep árucarnoka.
N.-várad utca, megyeház mellett.

„Korona-forrás” legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyuviz raktár Debreczen és vidékére.

KASZANYITZKY ENDRE

előbb KUHINKA ISTVÁN K.

ajánlja a t. cz. közönségnek vendég ló és kővehátulajdonosoknak dúsan és a legnagyobb választékkal beren- dezett raktárát,

üveg, porcellán,

HAZTARTÁSI CZIKKEK
konyhaszerelvények, china ezüst al- pacca, disztargyak és evőeszközököl a legújánosabb gyári árak és pon- tos kiszolgálattal mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.
Árjegyzékekkel kívánatra bér- mentve szolgálok.

Tisztelettel
KASZANYITZKY ENDRE
Debreczen, Pincz-utca 1900.

Vetemény-magok:

Arankamentes francia, magyar luczerna, löhere, muhar, angol perje és diszkertekhez való finom apró, pázit-fű, nagy buczok és kerek, sárga oberndorfi takarmányrépa, konyha- és virágkerti-magvak, a legjobb és csiraképes minőségben, lehető legolcsóbb árak mellett kap- natók Debreczenben

GASZNER KÁROLY
fűszer- és magkereskedésében
Czegléd-utcán

102
431.

Az „ISTVÁN” gőzmalom társulat

ÁRJEGYZÉKE
helyben kötelezettség nélkül

1887. szept. hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított s 1887. é. június 1-én értbe lépett eldési, üzleti és szállítási módo- zatokra vonatkozó egyezmények szerint.

Készpénzfizetés mellett, zsákkal együtt

AB. A-zi-ii dara nagy és aprószemű	16 40
C. Szinte közepeszerű	15 40
0. Kúvályisz	15 40
1. Lávályisz	15 —
2. Montlisz	4 40
3. Zsemlyeisz 1-ső rendű	14 —
4. — 2-od	13 40
5. Fehér kenyérlisz 1-ső rendű	12 60
6. Szinte 2-od	1 60
7. Kőép kenyérlisz 1-ső	10 60
8. Szinte 2-od	10 20
8 1/2. Barna 1-ső	9 60
8 1/4. Szinte 2-od	70 kg. 7 80
9. Láblisz	70 „ 6 20
10. Veres lisz	50 —
11. Finom korpa zsákkal	50 „ 3 8
12. Durva korpa zsákkal	50 kg 3 60

A finom és durva korpa árából ed- dig engedélyezett 5%-tól engedmény a fennmített egyezmény folytán szünet- beszüntetett.

Debreczen, 1889. febr. 26.

KARDOS LÁSZLÓ
Debreczen, czegléd-utca.

150 cm. nagyságú, csikos
ripsz asztalterítő
bojttal 1 frt.

150 cm. nagyságú, gyapjú
virágos asztalterítő
3 frt 50 kr.

Szines flanel bútorlórló
18 krtól 25 krig.

Szavoszt Alphons
az országos magyar gazdasági egyesület- pártfogása alatt álló terménybizományi olaj gazdasági és kertészeti magvak üzlete
Budapest, V. Arany János-utca a 11. szám
ajánl arankamentes löheret és luczernát, eredeti répa magvakat

5 és 10 kgros osomagokban is
a m. kir. állam magvizsgáló a lomás díom- zárával ellátva; minden egyéb kerti és gaz- dasági magvakat, fűmagkeveréket — lego- lóbe és pázsitba;

valódi gépolajakat
kocsikenőcsöt, csabólamot (fatelitésre) ame- rikai és osá zar-petrolumot, zsákokat, pony- vákat, löpökőcsöket és minden egyéb gaz- dasági szükségesi cikkekot.

Részletek árjegyzék kívánatra bérmentve megküldetik. Minden részt vett kiállítás- első éremmel, — a brüsseli kiállítás első osztályú díj-szalagjával kiuntetve.

áll középiskolákban a tanterv és tanrendszer, a törvénynek megfelelőleg módosítva megállapított. Legalább egy ciklusnak, vagyis nyolc esztendőnek kell tehát lefolynia, hogy azon tanterv és tanrendszer fölött valaki alapos bírálatot mondani hivatott lehessen. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Azt tehát a t. miniszter ur is megengedi, hogy mikor az ő hivatalos közegei a nyolc évet, vagyis az első ciklust be nem várva, ennek közepén, az ötödik év folyamán már hivatottaknak érezzék magokat a tanterv és tanrendszer fölött ítéletet mondani: akkor ítéletök, leghelyesebben szólva, elhamarkodott (Élénk helyeslés szélsőbaloldalon.) és azon hivatalos közegeknek ily eljárásáért sem a t. ház, sem a tanügy, sem a t. miniszter ur köszönettel bizonynyal nem tartozik. De t. ház, nekünk, az ellenzék padjain ülő képviselőknek ellenzéki álláspontunknál fogva kötelességünk az is, hogy a törvények végrehajtását lépésről-lépésre ellenőrizzük.

Ha én ezt a rendeletet ily szempontból bírálom, akkor t. miniszter ur közönnyel bizonynyal nem tartozik. De t. ház, nekünk, az ellenzék padjain ülő képviselőknek ellenzéki álláspontunknál fogva kötelességünk az is, hogy a törvények végrehajtását lépésről-lépésre ellenőrizzük.

De t. ház, azon tantervek és utasítások nem döntők. A középiskolák feladatát maga a törvény szabja meg s ahhoz kell alkalmazkodni azon tanterveknek és utasításoknak is. A középiskolák feladatát pedig az 1883. XXX. t. cz. 1. §-a következőleg határozza meg: „A gymnásium- és reáliskolának az a feladata, hogy az ifjúságot a magasabb, általánosabb műveltséghez juttassa és felsőbb tudományos képzésre előkészítse. A gymnásium feladatát, a minden irányu humanisticus — főleg az ó-klassikai tudományok segítségével, — a reáliskola pedig, főleg a modern nyelvek, a mennyiségtan és természettudományok tanítása által oldja meg.”

Már t. ház, a gymnásium ezen feladata, melyet annak a törvény nyíltan elébe szab, lehetetlenné teszi azt, — a mi lehet mellékelni, de nem lehet főfeladat — és a mit mégis a gymnásiumban a gymnásium növendékei megtanuljanak németül tracsolni s ezáltal a tisztí-vizsga letételére előkészíttessenek. Felolvastam a törvényt, a mely megmondja, hogy a gymnásiumnak mi a feladata és ettől eltérni sem a hivatalos közegeknek jelentéseik szerkesztése alkalmával, midőn a tanterv felett bírálatot mondanak, sem a t. miniszter urnak, mikor azon tanterveket és utasításokat készíti — az én meggyőződésem szerint — a törvény megsértése nélkül nem lehet. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

De ha nem az elhamarkodást vesszük t. ház e rendelet indító okául, hanem azon másikat, hogy a t. miniszter ur sietett a miniszterelnök urnak segítségére menni: akkor is ki kell jelentenem, hogy a miniszter ur rendelete czéltervesztett, mert az a törvénynek nyílt rendelkezésébe ütközik. Beleütközik... (Halljuk! Halljuk!) az 1883-ik XXX. törv. czikk 7. §-ában, mely ekként szól: „A magyar tantervű középiskolákban, a 7-ik és 8-ik osztályban a magyar nyelv- és irodalmának történelme magyar nyelven taníttatik.”

Már most t. ház, ha Magyarországon az alkotmányosság több mint két évtizedes fennállása után, — a magyar nyelv mint állami nyelv csak oly mérvben tiszteltetik, hogy a nem magyar tannyelvű középiskolákban a magyar nyelv és annak irodalma csak két osztályban adatik elő magyarul, ellenben a német nyelvű és irodalmának német nyelven előadása a magyar tannyelvű gymnásiumokban négy osztályban rendelkeztek: akkor, hol van a magyar- és német nyelv között éppen az önök által oly sokszor emlegetett paritás? (Igaz! Ugy van! baloldalon.) És ha a magyar nyelvnek, mint államnyelv jogának ezen minimuma még a paritás sem tartatik tiszteletben, akkor t. ház, ne méltóztassanak csodálkozni ott a tuloldalán és ne fájjon Önöknek, mikor ezen oldalról Károlyi Gábor gr. t. képviselő társam (Zajos éljenzés a szélsőbaloldalon) azon tuloldal német oldalnak nevezte, (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon) akkor t. ház és mélyen tisztelt többség, ne tulajdonítsák Önök másnak, csakis a tények közvetlen logikájának azt, hogy ebben a házban ezen törvényjavaslat tárgyalása alkalmából csak két pártot látunk egymással szemközt állani. Nemcsak a házban, de meggyőződésem szerint ezen 25-ik §. tárgyalása után a házon kívül, ez országban is elfogynak azok a képviselők, akik a törvényjavaslatot következnék azon idő, mikor — mint éveszadokkal ezelőtt e házban és az országgyűlésen csak két párt volt: az egyik a labancz, a másik a kurucz, ugy ezen 25. §. hatása alatt nemcsak a házban, hanem a házon kívül is csak két párt leend. Milyen nevet fog felvenni ezen két párt közül, egyik és másik: nem tudom. De nem is tartozik a lényeghez. Mert hogy az „elnevezésnek a mai korban nincs jelentése, azt megczáfalhatlanul bizonyítja az a tény, mikor a jelenlegi e házban többségben levő párt, szabadelvének nevezi magát. (Igaz! Ugy van a bal- és szélsőbaloldalon.) És ne méltóztassanak Önök a tuloldalán azt himni, hogy a majd ezen 25. §-t megszavazták, mikor ezen új törvény tárgyalása be fog végeztetni, hogy ak-

kor ezen küzdelemnek vége lesz. (Igaz! Ugy van! bal- és szélsőbaloldalon.)

Bármit mondjanak Önök itt, bármit fognak hirdetni odakint, azon küzdelem itt csak kezdetét vette. Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) mert a t. miniszter urnak általam bírált rendelete, ha vissza nem vonatik, maga elegendő arra, hogy ezen küzdelem tovább folyjon. (Igen! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon) és bármit fognak Önök mondani, azon küzdelem a nemzet nyelveért és nemzeti kultúráért folytatott küzdelem leend. (Zajos helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Es uraim, azon küzdelemben én, és reményem szerint ezen 48-as és függetlenségi párt tagjai nyíltan, őszintén és határozottan belemegyünk. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ha provokáltattunk, felvesszük a keztyűt és azon helyzetben, melybe ezen pártot éppen magának a t. miniszterelnök urnak nemcsak politikája, hanem taktikája kényszerítette bele, — azon visszás helyzetet minden következményeivel én a magam részéről, nyíltan és őszintén elfogadom. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Kivonom annak contentumát e házban és e házon kívül.

Es t. ház, ebből nem következik az, hogy én és ezen pártunk tagjai szakítsunk az általunk eddig követett elvekkel, mi nem fogjuk pártunk elveit szegre akasztani. Mi őszintén, őszintén küzdötünk azon elvek valósításáért. Mi nem akarjuk, nem akarhatjuk megkerülni Jérikó falait, hogy elveink árán a hatalom birtokába jussunk és mert elveinket meg nem tagadtuk és meg nem tagadjuk, nem fogjuk ropogtatni azon hírdetté vált lyukas meggyőződést.

Hanem most, a mikor nemzeti nyelvünk és kultúránkról van szó, elveinket híven megőrizve és azon elvek valósításáért küzdve támogatni fogjuk őszintén, azokat, kik itten e házban tett kijelentés által arra kötelezték le a nemzet előtt magokat, hogy ők az 1867-ik évi törvényezikben lefektetett jogokat tovább fejleszteni fogják. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez t. ház, a mai viszonyok signaturája. Ez azon helyzet, melybe minket a miniszterelnök ur politikája és taktikája kényszerített. Elismernem, hogy abnormis e helyzet. De hát nem abnormis-e azon eljárás is, melylyel találkozunk? Az ellenzék részéről e házban ugy katonai, mint közjogi szempontból oly sok, a mily fontos érv mondatott már el és azok közül a másik oldalról egyetlen érv sem czáfoltott meg. Maga a miniszterelnök ur is csak meggyőződésére hivatkozik. Az ily eljárás abnormis és abnormis helyzetet teremt, ugy itt e házban, mint ezen kívül. Vele szemközt az abnormis eljárás jogosult. Es mikor a közvélemény e házon kívül közönnyösen szunynyadt, fel kell rázni a közvéleményt, mert különben méltán félni lehet, hogy a mit Thun nem tudott elérni, azt ezen 25-ik §. szakasz czime alatt valósítani fogja a szabadelvű párt dicsőségére annak kormánya. Én megvallom, hogy csak sajnálni tudom ezen helyzetet. Nem talállok benne örömet. Ne a találók benne örömet annyival inkább, mert hazámra, nevezetesen nézve elkövetkezhetnek ugyan annak oly következményei, az, hogy a miniszterelnök ur bármily erősen ragaszkodik azon székhez, azt elhagyni lesz kénytelen; de féltő, hogy oly drága lesz az ár, a miért azon miniszteri székéből távozik, hogy bár távozásának horderejét nem kicsinylem, de azon távozásnak ára tuldrága lehet.

Méltán aggaszt ezen abnormis helyzet mindenkit, mert azon cél, melyet a miniszter ur rendelete elérni akar, rendes viszonyok közt elérhetetlen. Ugyanis miért rendelte be rendelete végén a miniszter ur május 15-ikére a középiskolai tanterveket, ha nem azért, hogy a német nyelv óraszámát a többi tantárgyak rovására kívánja szaporítani. De fog-e ezzel célt érni?

Bizonyítja ezt az, hogy a gymnásium osztályai-ban 18 óra fordítatik hetenkint a német nyelv tanítására, a reáliskolában 26 óra. Es a mint rendelkezések kezdő sorában a miniszter ur mondja, a hivatalos közegeinek jelentése szerint a német nyelv tanításában a reáliskolában sem tapasztalható az általa kívánt eredmény. Ha tehát azon 8 órát, a mely a német nyelv tanítására a gymnásiumokban fordítottatik, a mélyen tisztelt miniszter ur 26-ra fogja emelni, mi lesz az eredmény? Az, a mit már a reáliskoláknál tapasztal. De lenne annak egy másik szomorú eredménye is és én arra kötelességem szerint rámutatok: lenne az a szomorú eredménye, hogy a gymnásiumainkban tapasztalt azon tulterheltség, mely ellen a jogos panaszokat minden oldalról halljuk, még fokozódni fog és azt fogja eredményezni, hogy a középiskolákban tanuló ifjúság testben és lélekben a teher alatt elsatnyul. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Es lenne még egy másik szomorú következménye s ezt a t. miniszter ur már maga észrevette rendelkezésének kiadása óta. (Halljuk!) Nem tudom, hivatalos közegeinek jelentései vagy tanácsadásai alapján-e, de fájdalom, a közelebbi napokban (Halljuk!) éppen e tulterheltségnek megakadályozása czimén bocsátott ki egy másik rendeletet, mely még közkezen nincs ugyan, de azon első rendeletnek folyamán, magyarazója és annál talán még veszedelmesebb. Azt rendelte ugyanis a miniszter ur, hogy a gymnásiumokban fennálló önképző-köröknek csakis a jeles és jó osztályzatu növendékek lehetnek tagjai.

(Nagy mozgás a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Gyalázat!)

Károlyi Gábor gr.: Megvannak boldulva!
Thaly Kálmán: Megakarják ölni a magyar irodalmat! (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Kiss Albert: Tisztelettel kérdelem a miniszter urtól, hogy mikor azt a rendeletet aláírta, vagy ha nem írta alá, az a ki az ő nevében aláírta és ki adta, meggondolta-e, mit cselekszik? (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem jelent-e meg előtte abban a pillanathban Csokonai és Petőfi szelene, hogy azon rendelet ellen tiltakozzék? (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Hiszen ha az önképző-körökben csak a jeles és jó osztályzatu növendékek maradnak meg, akkor ki lesz zárva onnan a tanuló ifjúság %-ed része. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezáltal pedig középiskoláinkban éppen a magyar nyelv és irodalom művelése akadályoztatik a legkevésbé. (Igaz! Igaz! a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Le vele!)

Es ezt nem önképző állítom. (Halljuk!) Fel sem hoztam volna most, ha tegnap meg nem jelentek volna azon közlemények, a melyekben olvastam, hogy mikor ez a rendelet Aradon az általam gyűlési gyűlésben kihirdetett, azon gyűlési gyűlési növendékei elhatározták, hogy inkább megszüntetik önképző-körüket, sem hogy abból tanulóitarsaik kikeresszenek. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Méltóztassék meggondolni, hová fog ez vezetni? (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Mi lesz ennek és mi lesz azon első rendeletnek logikai következménye? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Es hol fog ez megállni t. ház?

Ez t. ház, el fog bennünket vezetni oda, hova meggyőződésem szerint maga a miniszter ur sem akart menni, t. i. a germánizáció veszélye elé. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Megjegyzéseket teszek még t. ház, a mint azt beszédem kezdetén jeleztem, azon ugynevezett kedvezményekre, melyek a 279. számú nyomtatvány szerint a t. ház előtt vannak. (Halljuk!) Ezekben a kedvezményekben az foglaltatik, hogy ha a 25. §. törvényerőre emlékedik, azon esetben a t. közoktatásügyi miniszter ur a joghallgatónak, tanárjelöltnek, orvosnagyalgatónak, gyógyszerésznek a tanulmányai bevégezésére idáig megszabott időből, fél évet elenged.

No, t. ház, én ezt részéről kedvezménynek el nem fogadhatom. Nem fogadhatom pedig el azért, mert azon növendékekre vonatkozólag a reáliskolák kötelező tantárgyak elvégzésére vagy szükséges volt a kiszabott idő, vagy nem volt szükséges. Ha szükséges volt, akkor az, hogy abból a 25. §. kedvezéért fél év elvonatik, rájuk nevezve nem kedvezmény, hanem büntetés, mert arra lesznek kényszerítve, hogy testi és lelki erejük megfeszítésével fél évvel kevesebb idő alatt végezzék azon tanulmányokat, melyeknek elvégzése tőlük megköveteltetik. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ha pedig azon tételesen tanulmányaik elvégzésére eddig sem volt szükségök, akkor sem kedvezmény, hanem csak az igazságnak követelménye azon fél év elengedése. Az igazságnak azon követelménye, hogy sem azon ifjaktól egy fél évi drága idő el ne raboltassék, sem azon ifjaknak szülői azon fél év költségének viselésére tovább igazságtalanul ne kényszeríttessenek. Ezt tehát, t. ház, én kedvezménynek nem tekinthetem. (Tisza Kálmán miniszterelnök a terembe lép.)

Károlyi Gábor gr.: Tizennégy éves jubileumát üli! (Hoch! Hoch! Zajos felkiáltások a szélső baloldalon: Hoch! Hoch! Egy hang a szélső baloldalon: Tizennégy év óta garázdálkodik! Nagy mozgás és zajos felkiáltások a jobb oldalon: Rendre!)

Elnök (csenget): Csendet kérek és kérem a t. képviselő urakat, ne méltóztassanak a tanácskozást zavarni. (Helyeslés a jobb oldalon.) Felkiáltások a szélső baloldalon: Tizennégy éves jubileumát üli a miniszterelnök! (Zaj.) Ez talán még sem tartozik a tanácskozási tárgyahoz. Kérem Kiss Albert képviselő urat, méltóztassék folytatni beszédét. (Helyeslés a jobb oldalon. Zaj.)

Kiss Albert: T. ház! Én az egyéves önkéntességet sem tekinthetem kedvezménynek. Kedvezmény lehet az és kiváltság gr. Tisza Lajos, gr. Teleki József képviselő urakra és azokra vonatkozólag, a kik ő hozzájuk hasonló szerencsés sorsban vannak, a kiknek nem kellett és nem kell aggódniok, hogy azon egyévi önkéntesség teljesítésével egybekötött legalább ezer forintnyi költséget honnan és mint állítják elő? De t. ház, tiltakoznom kell az ellen, hogy az kedvezmény legyen, a különböző adóemelések miatt már nagyon elszegényedett középosztály, kisbirtokos osztály, a hivatalnokok, tisztviselők egész seregére és azok gyermekeire vonatkozólag, a kiknek ezért is már saját maguktól, vagy többi gyermekeiktől kell elvonni a szükségeseket, hogy egy gyermekek tanítására szükséges költséget megakarhassák. Es akkor t. ház, mikor kimutatható, hogy tanügyi politikánk maga arra irányul, hogy a tanítást minél drágábbá, a tanulást minél nehezebbé tegye, hogy azon szegény sorsu tanuló a tanulói pályáról leszoríttassanak és azon nagy számú a szegényebb sorsu tanulókra vonatkozólag el nem ösmerem, el nem ösmerhetem, hogy az egy évi önkéntesség, úgy a mint az a 25. §-ban felvetetik, kedvezmény legyen; nem kedvezmény, hanem áldozat az, mikor a

második, tudják, Nem lesz péna? (H) tenem itt man ránt az hatót hallottam elvet ha váltás, nak hátr annak az joga az e lepett, a — méltó teni közl miniszter munkasur urnak fél rtlőség a közé hiva szélsőbal többektől. Azt s szülőköt ket és az szolgálata képviselő társam és önkéntess nagy tehe következ jon azt rilyenők nyert, a intézetei zónasébz hessen sz a véderő ségét, és met. Ez jefentenes módot, a adja, (Iga járulnak kzetek é Magát a ur hivatka nem is a hogy ipar úg anna kell szent hogy pály dalon.) H nem az ál magától é ges össze lyeslés a a tuloldal általuk e törvényh e hazába

szélsőbalon és felkiáltások: Gya-

gr.: Megvannak boldulva!

gr.: Megakarják ölni a magyar iro-

gr.: Egy van! a szélsőbaloldal-

Tisztelettel kértem a miniszter ur-

gr.: ki az ő nevében aláírta és ki-

gr.: mit eszelezkik? (Ugy van! Ugy

gr.: szélsőbaloldalon.) Nem jelent-e meg

gr.: Csokonai és Petőfi szélső-

gr.: baloldalon.) Hiszen ha az önképző-

gr.: iskola és jó osztályzatú növendé-

gr.: k, akkor ki lesz zúrva onnan a

gr.: szék? (Igaz! Ugy van! a bal-

gr.: oldal pedig középiskoláinkban ép-

gr.: it a baloldalon művelése akadá-

gr.: lmasz! a bal- és szélsőbalol-

gr.: dalon.) (Hajlik!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

gr.: állunk! (Halljuk!) Fel-

második, az ugynevezett kényszer-év miatt azt sem tudják, hogy az időt és pénzt mire fordították? Nem lesz-e az egy elveszett idő és hiában kidobott pénz? (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Ki kell jelen-tenem itt a t. ház előtt, hogy az egész vitának folya-mán rám a legnagyobb mértékben megdöbbentőleg az hatott, midőn először a miniszterelnöki székről hallottam a teherviselési egyenlőség nevében azt az elvet hangoztatni, hogy igenis ezen önkéntesség ki-váltás, sőt oly kedvezmény, mely egy nagy osztály-nak hátrányára a művelt osztálynak adatik, s így annak az egyenlő teherviselés elvéből kifolyólag nincs joga az ellen tiltakozni. De még sokkal jobban meg-lepett, a mikor a miniszterelnök úr nyilatkozata után — méltóztassanak utánna nézni a munkáosztály it-teni közlönyében, a „Népszavá“-ban megjelent, a miniszterelnök úr szavaira alapított nyilatkozata egy munkásnak, melyet sietett átvenni a t. miniszterelnök úrnak felhivatalos közlönye a „Pesti Hírlap“ (De-rülttség a jobboldalon) és másnap már kiemelve tette közé hivatalos lapja a „Nemzet“, (Derülttség a bal és szélsőbalon) s azóta már itt e házában is hangoztatni többektől hallottuk.

Azt még értem t. ház, mikor hajdan Spárta a szülőkétől már kisdékorunkban elvette gyermekei-keket és azok közül az erőteljeseket az állam az állam-szolgálatára nevelte; de azt nem értem, mikor itt a képviselőházban feláll Tisza Lajos gr. t. képviselő-társam és beszédének kezdetén elismeri, hogy ezen önkéntességi év által a szülőkre és a tanuló ifjuságra nagy teher nehezedik: mégis beszédjének végén a következő eredményre jut. Hogy hű legyenek, szabad-jon azt felolvasnom. (Halljuk! Halljuk!): „Azon előnyök fejében, melyeket az államtól a fiataliság nyert, a mely számára milliók árán fentartott tan-ítzeteiben módot nyújtott arra, hogy a nagy kö-zönségből kiemelkedve, magasabb műveltségre te-hessen szert, teljesítse azon viszonyszolgálatot, hogy a véderő kötelékében értékesítse magasabb képzet-téségét, és annak megfelelő állásban szolgálja az álla-mat.“ Ezen kijelentéssel szemben t. ház, ki kell je-fentemem, hogy a t. képviselő ur által említett módot, a műveltség megszerzésére nemcsak az állam adja, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) de hozzá-járulnak ahhoz az iskolákat fenntartó testületek, fele-kozetek és magánosok. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Magát a műveltséget pedig, a melyre a t. képviselő úr hivatkozik, az állam nem, éppen nem adja, de nem is adhatja senkinek. Valamint a munkásnak, hogy iparosná lehessen, külsőben, szenvednie kell, úgy annak a tanulóknak is évek hosszú során át kell szenvednie, külsőben és szorgalmasan tanulnia, hogy pályáját végezze. (Élénk helyeslés a szélsőbalol-dalon.) Ha pedig áldozatot hoz valaki, azon áldozatot nem az állam hozza, hanem azon szülő, a ki gyakran magától és többi gyermekeitől vonja meg a szüksé-ges összeget és azt fiának tanítására fordítja. (He-lyeslés a szélsőbaloldalon.) És ha önök uraim! ott a föloldalalon, a gr. Tisza Lajos ur által kimondott és általuk e házában zajosan helyeselt azon elvet, a törvényhozás terén valóítani törekednének, akkor e házában megszünt az állam azon rendeltetése,

mely minden államnak kell, hogy legfőbb rendeltetése legyen, e házában többé nem az egyesek jóléte, nem a családok boldogulása, sőt nem is az állam lesz a fő-cél, hanem azon hadsereg. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) melyért már oly sokat áldoztunk és melynek most már nemzeti nyelvünk és kulturánk is feláldoztatni szándékoltatik. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Ha ezen ténre megyünk t. ház, akkor önök, mikor majd később fel fognak ébredni, azon hadsereg az önök tiltakozása dacára is fenn fogja tartani azon fegyveres békét, mely Európa népeinek azon néhány év óta, mióta fennáll, több kárt okozott, mint a mennyit okozott volt egykor a harmincz éves háboru. Azon fegyveres béke alatt mi, a nemzet fia, minden háboru nélkül össze fogunk roskadni. (He-lyeslés a szélsőbalon.) Hát nem méltóztatnak-e — midőn választókerületeikben megfordulnak, — látni és nem tartják szükségesnek felhívni a t. miniszter-elnök urat, és ha ő nem akarná, a honvédelmi minisz-ter úrral együtt rászoritani, hogy a trón előtt han-goztassák, hogy ezen fegyveres béke, mely alatt gazdaságunk, iparunk, kereskedelmünk roskadozik, mely miatt az adóterhet immár az elviselhetlenségig kellett fokozni, végre valahára véget érjen. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Mert vagy valósággal meg van az a mumus, a melylyel minket e házában, valahányszor áldozatot kell hozni, rendszeren fenyeget-nek, (Felkiáltások a szélső baloldalon: ott ül.) vagy nem létezik. Ha nem létezik azon mumus, akkor a ház méltóságával nem lehet megegyeztetni azt, hogy azok fenyegetőznek; ha pedig létezik azon mumus, és azzal le kell számolnunk, akkor meggyőződésem szerint minél később fog elkövetkezni a leszámolás órája, a magyar nemzetre nézve, az annál veszélye-sebb leend.

Én ezen indokból még azon mumussal fenyegetve sem fogadhatom el a tárgyalás alatt lévő 24. és 25. § t, azoknak eredeti szerkesztésében. De nem fogad-hatom el a Gajári Ödön t. képviselő társam által benyújtott határozati javaslatot sem. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

T. ház! Én többekkel találkoztam azok közül, a kik a tulsó oldalról aggodalmakat nyilvánítottak. Én ezen aggodalmak előtt tisztelettel hajlok meg, annyival is inkább, mert hogy ilyen aggodalmaim nekem is vannak, azt igyekeztem feltüntetni beszédem fo-lyamán, s be fogom bizonyítani a szavazás alkalmával.

Megvallom, örömmel üdvözöltem volna Gajári Ödön t. képviselő társam határozati javaslatát, ha abban a 25. §. eredeti szövegével szemben tényleges javítást találni vagy felfedezni tudnók; de t. ház, ezen határozati javaslat úgy tűnik fel előttem — hogy hasonlattal éljek — mint mikor mi, szülők ajándékol egy szép babát veszünk, hogy jó és szőfogadó gyer-mekeinket azzal megörvendeztessük, a vásottakat és békélenkedőket pedig, legalább egy időre megnyug-tassuk. A gyermekek is felékesítik, felcífrázzák a babát, de utójára mégis csak baba marad az, mert nincs benne lélek, élet. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ez a határozati javaslat is fel van ékítve szavak-

kal, fel van csifráva; előterjesztett a házában — beismerem — igen szép beszéddel kapcsolatban; de t. ház, mikor a határozati javaslatban, azt kere-szem, a mi lélek és élet, azt feltalálni nem tudom. Mit mond ugyanis e határozati javaslat és mi er-nek lényege? Méltóztassanak azért is meghallgatni, mert ezen határozati javaslat úgy van fogalmazva, hogy ennek fogalmazása a jelen korszaknak oly hű tükrö, hogyha ez a többség által elfogadtatnék, a jelenlegi korszakot egy későbbi korszakban igen hiven fogja visszatükrözni és feltüntetni.

Mit mond ugyanis e határozati javaslat lé-nyege? szóról-szóra a következőket: „Utastítja a képviselőház a honvédelmi minisztert, hogy állásá-ból kifolyólag, a tisztai vizsgát illetőleg tegye meg a kellő lépéseket arra nézve, hogy (Derülttség bal-felől) 1-ször a németnyelvben való jártasság, csak oly mértékben kívántassék, a mily mértékben en-nek bírása a közshadsereg szolgálati viszonyaiból kifolyólag mulhatatlanul szükséges. (Derülttség bal-felől.)

Én t. képviselőtársamhoz egész komolyan óhaj-tok egy kérdést intézni. O, a ki maga is aggodott és azért terjesztette be ezen javaslatot, s én aggo-dalmát tisztelem — méltóztassék nekem megmon-dani, hogyha e határozati javaslat el fog a ház több-sége által fogadtatni, azon utastítás, a melyre vonat-kozólag tegnap jelentette ki e házában a honvédelmi miniszter ur, hogy az még ezideig elkészítve nincs és ezt követve az önkéntesi vizsgák a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat és ezen határozati javas-lat értelmében megfognak kezdeni és t. képviselő-társam arra a szomorú tapasztalásra ébred fel, hogy azon vizsgák eredményével nem lesz megelégedve s azt lesz kénytelen tapasztalni, hogy ifjaink azon vizsgán elnullanak, mert a németnyelv tudása tőlük képviselőtársam szerint is túlszigoruan követeltetik és akkor képviselőtársam eljön ide és itt mint kép-viselő interpellálni fogja a honvédelmi miniszter urat, hogy ime ezen és ezen önkéntesnek vizsgája alkalmával az történt, hogy tőle a németnyelv tu-dása szigorubbán követeltetett, mint ő ezen határo-zati javaslata benyújtásakor tervezte s akkor a hon-védelmi miniszter ur azt feleli rá: Hjah, meglehet, hogy a t. képviselő ur nézetei szerint az a német-nyelvi jártasság, a mit kívántak, nagyobb mint a mi meggyőződésünk szerint a közshadsereg szol-gálati viszonyaiból kifolyólag mulhatatlanul szük-séges; de az mit sem bizonyít, mert a honvédelmi miniszter ur meggyőződése szerint nem nagyobb, hanem kevesebb. (Felkiáltások szélsőbalfelől: Tu-domául veszik!) Mit fog akkor tenni? Aggodalmi ellen hol lesz a megnyugtató és a nemzet részére mivé lesz azon vívmány, melyről itt annyi szó volt.

Én t. ház, ezen határozati javaslatot, mely az én aggodalmaimat megszüntetni nem képes, nem fogadhatom el, hanem szavazatommal támogatni fo-gom a véderő-bizottság kisebbségének külön véle-ményét. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalol-dalon.)